

M 26
76

SAMLADE

SVENSKA HISTORISKA NOVELLER

AF

G. H. MELLIN.

Femte upplagan.

Med 30 teckningar af C. G. HELLQVIST.

TREDJE DELEN.

5018

STOCKHOLM.

ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.

P. A. NYMANS TRYCKERI 1883

Ulla Fersen.

1.

Den vestligaste udden af Dagö bildar, just vid mynningen af Finska viken, en ansenlig landtunga. Omgifven af sina skär och grund, mot hvilka månet skepp, mindre väl bekant med de slingrande farlederna närmare land, gått förloradt, sträcker landtungan sina gröna, med yppiga parker och herrliga åkerfält beprydda stränder dristigt fram emellan böljorna och skummet. Yttersta udden utgöres af en klippa, som tyckes af naturen vara ditlagd, för att med sina fasta, branta sidor bryta vågorna, hvilka också, då de krossas mot hällen, upplösa sig i fradgan af ett fåfängt raseri. På denna klippa är en fyrbåk uppförd, hvilket höga murar, med sitt sällsamma bygnadssätt, tyckas utgöra endast en uppåtsträfvande utväxt af sjelfva berget. Medan hafvet, i ständiga bränningar, slingrar sina böljor vid tornets fot åt den vestra sidan, möter man på den östra redan invid tornporten en mild grönska, häckar, blomsterängar och romantiskt anlagda vägar, hvilka i synnerhet långsamt båda stränderna från udden leda genom vårdade parker längre inåt den fruktbara ön, till vidsträckta byar och rika adelsgoods.

Fyrbåken kallas af de sjöfarande, efter sin udde, Dagerort, och dess underhåll har blifvit ålagt och anförtrott det stora adelsgodset Marienhag, hvars täcka slott, omgifvet af sin trädgård och park, är beläget midt på landtungan, helt nära det märkvärdiga fyrtornet, och sträcker sina egor längs efter stränderna

på ömse sidor. Alltsedan de tider, då Estland utgjorde en af Sveriges transbaltiska besittningar, har Marienhag tillhört en familj af svenskt ursprung, och ännu lefva på Dagö många svenska släkter, utan att Rysslands spira - utplånat de svenska drag, som rotfästet sig i språk och seder, i tänkesätt, bildning och namn.

Under den sista tredjedelen af det förflutna århundradet tillhörde Marienhag en baron Achatius von Gyldenstubbe. I yngre åren hade denne visserligen besökt hofvet i Petersburg, der till och med en hans halfsyster varit hofdam hos kejsarinnan Katharina; men han hade fattat en djup motvilja för sederna i den stolta hufvudstaden och dragit sig tillbaka till landtlefnadens lugn. Med en älskad maka och tre barn, hvilka han gifvit en utmärkt vårdad uppfostran, njöt han allmän aktning och vördnad af sina grannar, liksom hans namn och anseende aktades af regeringen.

Då han nu lefde på Marienhag, utgjorde fyrbåken för honom föremålet för hans viktigaste omtanke. I fornda tider, förmäler historien, hade en godsegare under de mörka höstnätterna släckt fyren, som han var pliktig att underhålla, och antändt falska eldar. Fartyg hade därför förlist, hvilkas vrak, jemte det gods som flöt i land och kunde bergas, blef nidingsmannens rof. Hans brott blef likväl upptäckt och straffadt. Den strängt redlige baron Achatius var alltför rättskaffens för att på sitt samvete vilja kasta ens den ringaste skymt af skuld för spilda menniskolif eller förstörd egendom. Han bevakade den honom anförtrordade fyren med samvetsgrannt nit, och besökte ofta alldeles ensam, under de stormiga och mörka nätterna, det höga tornet och dess vaksamma fyrvaktare. Emellan sin vidsträckta trädgård och höjden, på hvilken fyrtornets murar reste sig öfver klippan, hade han genom parken anlagt en smal, rak gång, på ömse sidor planterad med häckar. I sjelfva fyrtornet, som bestod af flera våningar eller runda salar öfver hvarandra, bodde fyrvaktaren i den understa, och den öfversta var öppen, emedan elden i densamma underhölls. Mellanrummen hade baronen låtit inreda

så, att han vid sina besök derstädes kunde inbjuda sina vänner att med all bekvämlighet njuta den vidsträckta utsigten. Det sades att dystra familjeminnen för baronen sjelf gjorde åtskilliga af rummen särdeles betydelsefulla.

Hans baronessa beträdde aldrig den kyrkliga byggnaden, utan att uttrycket af en viss ängslan öfverfor hennes drag. Baronens vördnad för sin pligt att vårda fyren hade ingifvit äfven hans båda barn en särdeles helig känsla för densamma. De nalkades alltid båken såsom man nalkas en helgedom.

Fyrvaktaren, en gråhårig sjöman, som pröfvat många skiften på hafvet och såsom skeppsbruten främling kommit till stället, tycktes vara ett andeväsen. Han var i sjelfva verket en sällsam varelse, som icke lefde för annat än den nattliga eldens vård. Ingen kunde påminna sig ha sett ett leende på hans väderbitna kinder, och det troddes att sömnen aldrig kunde sänka sig på hans ögon, der han dag och natt vakade för sitt dyra och ansvarsfulla värf.

Det var en skön Julidag 1788. Baron von Gyldestubbe hade inbjudit åtskilliga af sina grannar till middagsmåltid och föreslog sina gäster att på eftermiddagen besöka fyrtornet. Baronen, baronessan och ett par äldre herrar och damer gingo förut, medan grefve Telepnoff, såsom artig kavaljer, utbad sig att få bjuda armen åt fröken Nathalia. Den tjuguariga, blonda fröken lät sin skönt formade hand vårdslöst hvila på den erbjudna armen; men de blåa ögonen, som med svärmiskt behag flögo omkring på andra föremål, och de tankspridda svar, som hon någon gång gaf på grefvens utsökta artigheter, tillkännagåfvo att åtminstone icke han var den, som sysselsatte hennes inre, ehuru han, med förtroligheten af en gammal bekant, tycktes anse såsom sin uteslutande rätt att åtfölja henne och njuta af hennes samtal.

Sällskapet vandrade uppåt höjden. Den gamle fyrvaktaren öppnade vördnadsfullt torndörren, och man steg uppför de bekväma vindeltrapporna. I ett af de runda tornrummen, hvars många små fönster